

Vogelmoord in de Houtrakpolder

Niko Buiten

Inleiding

Afgelopen maanden inventariseerde ik nesten van Kluten in de Houtrakpolder. Ik constateerde overtreding van de Vogelwet, namelijk verstoring van nesten van beschermde vogels, en deed daarvan aangifte bij de Algemene Inspectiedienst (AID). Middels dit artikel wil ik een aanzet geven tot een discussie over de rol van de Vogelwerkgroep bij opsporing en bestrijding van milieucriminaliteit.

Nesten van beschermde vogels weggespoeld door waterinlaat

Op 3 mei 1996 bezoek ik de Houtrakpolder nabij Spaarndam. Vanaf de Ringweg heb ik een goed zicht op en over het nieuwe in aanleg zijnde natuurgebied dat bekend staat onder de naam "Natuurzone Houtrakpolder". Ik constateer dat er tientallen Kluten aanwezig zijn en vele daarvan op hun nesten zitten. Ik besluit om in het kader van het Nestkaartenproject van SOVON te gaan onderzoeken wat het broedsucces van de Kluten in dit gebied zal zijn.

De maanden mei en juni bezoek ik het gebied wekelijks. Vanaf vaste punten op de Ringweg en het nieuw aangelegde schelpenfietspad maak ik met behulp van kijker en telescoop aantekeningen van waterstand en nesten op een door mijzelf ontworpen plattegrond van het gebied. Al snel wordt duidelijk dat er op onnatuurlijke wijze water het gebied wordt ingebracht. Het waterpeil stijgt, terwijl er nauwelijks sprake is van regen of kwel. Half mei constateer ik dat er een tiental nesten van Kluten in het wassende water verloren is gegaan, terwijl slechts enkele legfels jongen hebben voortgebracht.

Ik ben verbijsterd en voel mij tegelijk machteloos. Hoe kunnen mensen die in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij een nieuw natuurgebied ontwikkelen dit laten gebeuren? Welke middelen heb ik om iets te ondernemen tegen mensen die - denk ik dan nog - heel goed weten waar ze mee bezig zijn? Ik vertel mijn bevindingen aan Hans Groot, met wie ik meeloop tijdens het inventariseren in Ruigoord, maar dat brengt mij weinig verder. Enige tijd later meldt Hans dat een vogelaar, die ook heeft waargenomen dat er nesten verloren gaan, heeft geïntervenieerd bij Staatsbosbeheer, de

toekomstige beheerder van het gebied. Staatsbosbeheer heeft de waterinlaat laten stilleggen. Het is dan eind mei.

Intussen is het begin juni geworden. Ik heb een Kleine Plevier met vier jongen in het gebied gezien. Er zijn Visdiefjes, Kokmeeuwen en Scholeksters gaan broeden. Op 13 juni bezoek ik de Natuurzone opnieuw. Wanneer ik bezig ben met het opstellen van mijn telescoop stopt er plots een auto en word ik aangesproken door een man die de opzichter van het gebied blijkt te zijn. Hij vraagt mij welke zeldzame vogels er in het gebied te zien zijn. Uit het gesprek dat volgt blijkt dat de man zeer weinig kennis heeft van vogels. Ik vertel hem dat ik verscheidene broedende vogels heb waargenomen, zoals de Kluut, de Visdief en de Kokmeeuw. Ik meld dat ik heb gehoord dat de waterinlaat is gestaakt. Hij beaamt dat en vertelt tevens dat de waterinvoer weer begonnen is. Als redenen geeft hij op dat het in mei ingeplante riet water nodig heeft en dat het gebeurt om te onderzoeken of de bak, zoals de man het natuurgebied aanduidt, waterdicht is (er zijn schotten geplaatst om het gebied af te sluiten en het water erin te houden). Ik krijg niet de indruk dat het de man iets doet dat er nog broedende vogels aanwezig zijn. Tot slot spreekt hij de hoop uit dat het niet voor een tweede keer tot een conflict (interventie van Staatsbosbeheer om waterinvoer te stoppen) zal komen.

Later die dag neem ik waar dat er acuut nesten van Kluut, Visdief, Kokmeeuw en Scholekster worden bedreigd door het stijgende water, terwijl er ook nesten verloren zijn gegaan in het water. Met mijn summiere, inmiddels door een artikel in Het Vogeljaar gevormde, kennis van de Vogelwet besluit ik de politie in te lichten en aangifte te doen. Door - naar later blijkt - onderlinge misverstanden gaat het mis met de aangifte. De politie grijpt niet in, maar adviseert om het Haarlams Dagblad over de kwestie te informeren en om bij de provincie na te gaan of er vergunning is afgegeven voor het verstoren van nesten. De provincie meldt dat de vergunning niet is afgegeven noch is aangevraagd.

In het weekend van 15 en 16 juni ontvang ik het enige weken eerder bestelde boekje 'Vogels en de wet' van de auteurs Hans Peeters en Hub Vromen in mijn brievenbus. Dat is op het goede moment. Na bestudering van het boekje heb ik wat meer wat op de wetsovertreding die in de Natuurzone is begaan en besluit ik de Algemene Inspectiedienst te benaderen. Tevens informeer ik het bestuur van onze Vogelwerkgroep schriftelijk over de kwestie en verzoek ik hen om in te grijpen.

Op 18 juni bezoek ik met een ambtenaar van de AID de Natuurzone. We maken een uitgebreide wandeling door het gebied, waarbij ik hem laat zien waar het water vanuit Zijkanaal C het natuurgebied wordt ingevoerd en hem enige nesten toon die be-

dreigt worden door het wassende water. Tevens vertel ik welk een enorm broedgebied, waar ik onlangs nog tientallen nesten van Kluten telde, onder de waterspiegel is verdwenen. Onderwijl spreken we over het werk van de AID en het boekje 'Vogels en de wet', dat mede is geschreven door een collega van de man. De ambtenaar vertelt dat vogelaars de ogen en oren zijn van de opsporingsinstanties AID en politie. Ook blijkt dat de AID meer kennis heeft van en tijd heeft voor dit soort opsporingswerk dan de politie. Omdat één getuige juridisch gezien evenveel waard is als geen getuige verzoekt de AID-ambtenaar mij andere getuigen te zoeken. Dat de ambtenaar zijn werk goed doet blijkt dezelfde dag nog. Wanneer ik het gebied enige uren later samen met een journalist van het Haarlems Dagblad bezoek blijkt de waterinvoer te zijn gestopt. De volgende dagen melden zich twee getuigen.

Onderneem actie bij verstoring vogelnesten

De argeloze lezer(es) vraagt zich wellicht af of het nu vaak voorkomt: verstoring van nesten van vogels. Ik moet dan antwoorden dat dat inderdaad het geval is. Het afgelopen voorjaar vernam ik bijvoorbeeld dat nesten van op daken broedende meeuwen in de Haarlemse Waarderpolder bedreigd worden en zag ik dat uit het Slibdepot Ruigoord water werd weggepompt, waardoor nesten van water- en rietvogels, zoals de Dodaars, gevaar liepen. Met het schaamrood op mijn kaken moet ik tevens bekenen dat er zelden aangifte wordt gedaan van deze vorm van milieucriminaliteit. Het is niet alleen dat de dader onbekend is, het is ook gewoon luiheid van leden van onze vereniging. Men ziet het voor zijn ogen gebeuren en doet niets.

Enkele dagen geleden zond ik onze voorzitter een brief met het verzoek de hier beschreven kwestie op de volgende ledenvergadering aan de orde te stellen. Ik verzocht stappen te nemen die soortgelijke situaties in de toekomst voorkomen. Ik heb voorgesteld om in de activiteiten van onze Vogelwerkgroep ruimte te maken voor het volgen van nesten die bedreigd worden, zodat bij daadwerkelijke verstoring onmiddellijk kan worden ingegrepen. Hierbij kunnen we denken aan het instellen van een meldpunt en mensen die zich opgeven om bedreigde nesten te volgen. Uiteraard zal, daar waar mogelijk, in eerste instantie langs de weg van overleg en advies getracht moeten worden verstoring te voorkomen.

Voor wat betreft de Natuurzone: die wordt nog uitgebreid. Het is nodig dat onze Vogelwerkgroep met de betrokkenen daar de misstanden van de afgelopen maanden bespreekt, zodat deze in de toekomst voorkomen worden. Desondanks heb ik er weinig

vertrouwen in dat het daar het volgend broedseizoen goed gaat. Het is nodig de ontwikkelingen daar goed te volgen. Omdat ter plaatse blijkt dat er weinig visie is over het beheer van het gebied - honden lopen vrijelijk door het broedgebied - is het tevens nodig dat onze Vogelwerkgroep met een plan komt waarin ondermeer naast de geplande(!) Roerdomp ruimte wordt gemaakt voor de Kluut en de Kleine Plevier. Een plan waarin nadrukkelijk ook wordt gekeken naar een natuurvriendelijker beheer van het Noorderbos, waarmee het gebied een geheel vormt.

Tot slot, wie getuige is van verstoring van nesten van vogels of andere vormen van milieucriminaliteit kan daarvan aangifte doen bij de AID Inspectie West (tel. 030-6692669) of de plaatselijke politie (afdeling Bijzondere Wetten). In onze nationale wetgevende vergadering worden wetten gemaakt om te gebruiken. Doorbreek de oorverdovende stilte.

P.S. Op 25 juni 1996 verscheen in het Haarlems Dagblad een artikel over de vogelmoord in de Houtrakpolder. Ik word daarin opgevoerd als woordvoerder van onze Vogelwerkgroep. Dit is onjuist. Ik heb tegen de journalist van het Haarlems Dagblad gezegd dat ik lid ben van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Waarmee een nieuw misverstand werd geboren.

Ook de Kleine Plevier heeft dit jaar met enkele paren gebreed in de natuurzone in de Houtrakpolder. Foto: Piet Munsterman.